

тэкі І. Б. Сіманоўскі, загадчыца бібліятэкі ў 1948—1970 гг. Р. Г. Любіна і інш.

Сціплая і непрыкметная праца бібліятэкараў. Прысвяціўшы жыццё кнігам, яны, па трапіamu выказванню савецкага пісьменніка М. Грыбачова, нясуць у жыццё праметэеў агонь чалавечых ведаў і розуму.

І. У. Арыхоўская

МІЖНАРОДНАЯ КАНФЕРЭНЦЫЯ ПА СТЫЛІСТЫЦЫ У АПОЛЕ

Вышэйшая педагагічная школа ў Аполе да ліку грандаў навучальных устаноў Польшчы не належыць. Аднак дзякуючы нястомнасці і карпатлівасці многіх сваіх вучоных яна ў апошнія гады імкліва выходзіць на самыя перадавыя рубяжы сучаснай навукі. Пацвярджэннем гэтаму можа служыць чарговая лінгвістычная канферэнцыя «Сістэматызацыя паняццяў у стылістыцы», што праходзіла тут 24—26 верасня 1991 г.

Новая сустрэча лінгвістаў з Балгарыі, Беларусі, Германіі, Польшчы, Расіі, Украіны, Чэха-Славакіі з'явілася своеасаблівым працягам папярэдняй канферэнцыі «Сінтэз у славянскай стылістыцы», якая не толькі засведчыла значныя дасягненні польскіх стылістаў за апошнія дзесяцігоддзі, але і, бадай ці не ўпершыню ў славянскай мовазнаўчай практыцы, зрабіла спробу аб'яднаць (сінтэзаваць) намаганні славянскіх моваведаў у галіне стылістыкі. Менавіта гэтая задача і стала аб'ядноўваючай дамінантай большасці навуковых дакладаў і паведамленняў, шматлікіх дыскусій.

Адкрыў канферэнцыю вядомы даследчык славянскай стылістыкі дырэктар Інстытута польскай філалогіі Вышэйшай педагагічнай школы ў Аполе прафесар Станіслаў Гайда, які ва ўступным слове засяродзіў увагу не толькі на асноўных накірунках сучасных даследаванняў славянскай стылістыкі, але найперш ачарціў кола надзённых праблем яе, абгрунтаваў неабходнасць сістэматызацыі паняццяў стылістыкі, якія існуюць у прадстаўнікоў розных школ гэтага адгалінавання лінгвістыкі. Разнастайнасць падыходаў і крытэрыяў пры вызначэнні тых ці іншых паняццяў стылістыкі стала прадметам канкрэтнага аналізу ў дакладзе праф. Мілана Ялінека (Чэха-Славакія), які вылучыў дзесяць асноўных тыпаў дэфініцыі паняцця «стыль», што адзначаюцца на працягу XX стагоддзя. Актыўнае абмеркаванне выклікаў і даклад праф. К. А. Далініна (Санкт-Пецярбург) «Аб прадмеце стылістыкі», аўтар якога, разумеючы пад стылістыкай «лінгвістыку рэчы», адрознівае сем тыпаў стылістыкі: функцыянальную, аномасіялагічную, стылістыку мовы мастацкай літаратуры, супастаўляльную, гістарычную, стылістыку тэксту, практычную (нарматыўную) стылістыку. На думку праф. В. М. Лапцевай (Масква), якая выступіла з дакладам «Праблемныя, паняцціныя і тэрміналагічныя аспекты вывучэння рускага вуснага літаратурнага маўлення», гэтая класіфікацыя стылістык павінна быць дапоўнена стылістыкай мовы тэорыі літаратуры.

Даклады і паведамленні ўдзельнікаў канферэнцыі тыпалагічна можна падзяліць на тры групы. Першую з іх склалі выступленні, звязаныя з тэарэтычнымі праблемамі стылістыкі. Да ліку іх можна аднесці даклады: праф. І. Губачака (Чэха-Славакія) «Аб стылістычных прыметах лексічных адзінак з пункту гледжання сацыяльнай матывацыі», праф. М. Кацюравай (Перм) «Змест паняцця «катэгорыя» ў функцыянальнай стылістыцы», праф. С. Дзімітровай (Балгарыя) «Стыль і рэгістр. Дыферэнцыяцыя паняццяў», праф. С. Ярмоленка (Кіеў) «Паняцце стылістычнага сінтаксісу», Т. Івановай (Перм) «Паняцце функцыянальнай семантыка-стылістычнай катэгорыі», А. Грыгараша, Н. Пылінскага (Кіеў) «Да праблемы паняцця «мастацкі стиль», У. Салімоўскага (Перм) «Стылістычнае вывучэнне лексікі ў структурным і функцыянальным аспектах».

Другую, колькасна найбольшую, групу склалі даклады і паведамленні, у якіх распрацоўваюцца канкрэтныя праблемы функцыянальнай стылістыкі і стылістыкі тэксту: праф. У. Лейчыка (Масква) «Мовы для спецыяльных мэт і функцыянальныя стылі», праф. М. Чэхавай (Чэха-Славакія) «Асноўныя паняцці чэшскай функцыянальнай стылістыкі», праф. Т. Дабрыньскай (Польшча) «Структура тэксту ў стылістычнай перспектыве», праф. С. Нікіцінай (Масква) «Метамовы апісання фальклорнай лексікі і навуковай тэрміналогіі», праф. Т. Згулкі (Польшча) «Размоўны стиль як інструмент размоўнага мыслення», праф. Л. Слаўгародскай (Санкт-Пецярбург) «Ці ведаюць вучоныя,

што яны «ўсё жыццё гавораць прозай»? (Аб жанрава-стылявой дыферэнцыяцыі навуковага маўлення)», праф. А. Шціха (Чэха-Славакія) «Публіцыстычны стыль у складзе функцыянальных стыляў», А. Бажэнай (Перм) «Навуковы тэкст у аспекце комплекснага даследавання», Б. Міхайлішына (Львоў) «Стылістыка навукова-папулярных тэкстаў з вобразатворнага мастацтва», А. Старжэц (Польшча) «Семантычная структура навукова-папулярнага тэксту», М. Войтак (Польшча) «Аб стылёвым варыянце мовы на прыкладзе афіцыйных тэкстаў», Я. Маліноўскай (Польшча) «Катэгорыі афіцыйнага стылю», С. Сідзячэнка (Кіеў) «Лінгвістычныя параметры празаічнага тэксту», польскіх даследчыкаў: Е. Шчурэка «Стыль фельетону», Я. Дамброўскай «Вакол паняцця мастацкага стылю», Л. Рожэка «Рыторыка лабірынтавай мовы ў прозе В. Шукшына», І. Літвін «Моўныя паказчыкі розных тыпаў апісання», М. Краус «Паўтор як аб'ядноўваючы фактар тэксту».

Значна меншай колькасцю былі прадстаўлены выступленні трэцяй групы, прысвечаныя пытанням гістарычнай стылістыкі: Б. Выдэрка «Праблемы сістэматызацыі стылёвых сродкаў», М. Макухоўская «Аб статусе рэлігійнага стылю», Э. Лотка (Польшча) «Стылістычны аспект здрадлівых выразаў», М. Прыгодзіч (Мінск) «Аб статусе кампазітаў з кампанентамі польскага паходжання ў лексіка-стылістычнай сістэме старабеларускай мовы», І. Дамборскі (Польшча) «Моўны этыкет з пункту гледжання стылістыкі», Т. Трошава (Перм) «Асноўныя тэндэнцыі эвалюцыі сінтаксіса ў розных функцыянальных стылях рускай літаратурнай мовы XVIII—XX стст.». З цікавасцю было ўспрынята выступленне М. Балюскага (Польшча), які зрабіў спробу тыпалагічнай сістэматызацыі славянскай стылістычнай тэрміналогіі на матэрыяле «Слоўніка славянскай лінгвістычнай тэрміналогіі» (Варшава, 1977).

Міжнародная лінгвістычная канферэнцыя «Сістэматызацыя паняццяў у стылістыцы» засведчыла як значную цікавасць да праблем стылістыкі ў славянскіх краінах, так і выявіла шматлікія нявырашаныя пытанні ў разуменні тых ці іншых моўных катэгорый, інтэрпрэтацыі паасобных паняццяў. У многіх выступленнях адзначалася недастатковая ўвага даследчыкаў да праблем гістарычнай стылістыкі, асабліва гісторыі фарміравання паасобных стыляў, а таксама іх узаемаадносін. Выявілася і недастатковая інфармаванасць даследчыкаў розных славянскіх краін аб працах сваіх калег. Таму з адабрэннем была ўспрынята прапанова рэктара універсітэта з Брно М. Ялінека аб неабходнасці тэрміновай падрыхтоўкі бібліяграфічнага даведніка па славянскай стылістыцы.

Варта адзначыць выключна сардэчную і дабразычлівую атмасферу, у якой праходзіла канферэнцыя, а таксама высокі ўзровень культуры побыту і абслугоўвання яе ўдзельнікаў, клапаціласць да кожнага з боку гасцінных арганізатараў — кафедры стылістыкі польскай мовы і яе загадчыка прафесара Ст. Гайды. У пэўнай ступені сімвалічна і тое, што канферэнцыя праходзіла ў маляўнічых ваколіцах Аполе — мястэчку Ніўкі. Яна пасяліла ў сэрцы кожнага ўдзельніка ўпэўненасць, што агульнымі намаганнямі ніва славянскай стылістыкі будзе і надалей квітнець, рунець і налівацца паўнаважкім коласам.

М. Р. Прыгодзіч